

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601,
телефон 235-23-78 факс 235-32-57
E-mail: info@mincult.gov.ua

✓ Асоціація міст України

Українська асоціація районних
та обласних рад

Всеукраїнська асоціація
сільських та селищних рад

30.08.2018, № 2335/32/14-18
На № _____

На виконання пункту 427 Плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року № 244-р та відповідно до § 37 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950 (зі змінами), надсилаємо на погодження проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії популяризації державної мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» (далі – проект розпорядження).

Враховуючи, що затвердження стратегії популяризації державної мови належить до пріоритетів Уряду, просимо погодити проект розпорядження протягом п'яти робочих днів.

Додатки:

1. Копія проекту розпорядження на 14 арк.
2. Копія пояснювальної записки на 3 арк.

Перший заступник Міністра

Світлана ФОМЕНКО

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

від _____ 2018 р. № ____

Київ

**Про схвалення
Стратегії популяризації державної мови до 2030 року
«Сильна мова – успішна держава»**

1. Схвалити Стратегію популяризації державної мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава», що додається.

2. Міністерству культури разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади:

розробити та подати Кабінетові Міністрів України у тримісячний строк проект плану заходів на 2019-2020 роки з реалізації Стратегії, схваленої цим розпорядженням;

забезпечити розроблення та подання до 1 грудня 2020 та 2025 років на затвердження Кабінету Міністрів України планів заходів з реалізації Стратегії, схваленої цим розпорядженням.

Прем'єр-міністр України

В. ГРОЙСМАН

СХВАЛЕНО

розпорядженням Кабінету Міністрів України
від _____ 2018 р. № _____

**Стратегія
популяризації державної мови на період до 2030 року
«Сильна мова – успішна держава»**

Всебічний розвиток державної мови як однієї з найважливіших складових національної ідентичності українського народу є гарантією національної безпеки й суверенітету України та забезпечує єднання нації.

Стратегія популяризації державної мови на період до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» (далі – Стратегія) визначає мету, стратегічні цілі та основні завдання, на виконання яких має бути спрямована реалізація державної мовної політики, та охоплює практично всі сфери суспільного життя.

Розроблення Стратегії зумовлено необхідністю кардинальних змін, спрямованих на підвищення популярності та конкурентоспроможності державної мови в Україні та світі шляхом взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, через прийняття відповідних управлінських рішень та проведення системних заходів.

Правовою основою для розроблення й прийняття Стратегії є Конституція України, Рішення Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року № 10-рп/99 (справа про застосування української мови), Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», Концепція державної мовної політики, схвалена Указом Президента України від 15 лютого 2010 року № 161/2010.

Стратегія узгоджується з положеннями таких стратегічних документів:

Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5 (зокрема, охоплює всі визначені вектори руху України: сталий розвиток країни; безпеку держави, бізнесу та громадян; відповідальність і соціальну справедливість; гордість за Україну в Європі та світі, оскільки досягнення цих цілей неможливе без розвитку й популяризації державної мови);

Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2016 року № 294 та схваленої постановою Верховної Ради України від 14 квітня 2016 року № 1099-VIII, щодо розвитку української мови;

Середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2017 року № 275-р, одним з пріоритетів якого є зміцнення позицій державної мови в культурно-інформаційному просторі;

Указу Президента України від 31.05.2018 № 156/2018 «Про невідкладні

заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України».

В основу Стратегії покладено результати досліджень сучасного стану державної мови, проведених державними та недержавними організаціями, незалежними експертами, пропозиції центральних та місцевих органів влади, наукових інституцій, неурядових громадських організацій, експертів.

I. Загальна частина

Стрімкі процеси глобалізації та інтенсивного технологічного розвитку призвели до появи широкого спектра нових викликів і загроз, перед якими нині постала й Україна, зокрема у сфері національної безпеки, економічній, інформаційній, гуманітарній сферах.

На тлі цих тенденцій зростає актуальність розвитку людського капіталу як підґрунтя для росту економіки та добробуту населення. Інвестиції в людський капітал дають значний за обсягом, тривалий за часом й інтегральний за характером економічний і соціальний результат. До основних напрямів «людських інвестицій» належать освіта та професійна підготовка, культура, охорона здоров'я, виховання дітей, доступ до інформації, мобільність робочої сили. Їх наскрізним елементом, способом здійснення є комунікативна складова, що реалізується через мову – інструмент соціальної згуртованості, зростання та процвітання. Від того, наскільки розвинутою, функціональною й поширеною є мова, залежить ефективність такого інвестування.

Ця залежність чітко простежується в найрозвиненіших країнах світу. Там функції офіційної мови виконує рідна мова більшості населення цих країн. Винятком з цього правила є, наприклад, Канада, Сполучені Штати Америки, Швейцарія, але це пояснюється відсутністю в них власних мов.

Поряд з економічним зростанням і розвитком людського капіталу важливе значення має забезпечення ефективного врядування, верховенства права, захист суверенітету та територіальної цілісності України.

Ефективне врядування передбачає проведення реформи державного управління та децентралізації, адже дієва система публічної влади належить до основних чинників конкурентоспроможності країни. Одним із критеріїв успішності вказаних реформ є впровадження єдиних вимог до послуг, що надаються органами державної влади та місцевого самоврядування, забезпечення якісної діяльності цих органів на всій території України, зокрема через встановлення мовних стандартів, оскільки важливим і невід'ємним елементом всіх процесів, які характеризують державне управління, є комунікативна складова.

Це ж стосується забезпечення рівного доступу до правосуддя та ефективного захисту права власності як основи стабільного економічного розвитку будь-якого демократичного суспільства.

Як свідчить новітня історія, розвиток і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України є важливим елементом забезпечення національної безпеки та національних інтересів України.

Таку позицію підтверджують результати низки досліджень. Зокрема, різницю у ставленні до української державності серед російськомовного та україномовного населення демонструють дослідження Соціологічної групи «Рейтинг», проведені в серпні 2017 року. Серед україномовних респондентів рівень підтримки незалежності України складає 83%. Тим часом серед російськомовних респондентів підтримку українській незалежності висловили 65%.

Проведені в лютому 2015 року Київським міжнародним інститутом соціології дослідження щодо вразливості українського суспільства до впливу російської пропаганди засвідчили, що середній індекс довіри до російської пропаганди по Україні – 26 одиниць, при цьому для україномовних респондентів цей індекс дорівнює лише 15 одиницям, натомість для російськомовних – 38 одиницям.

Створює загрозу національній безпеці й застосування російської мови військовослужбовцями під час несення служби, у тому числі командним складом військових формувань, оскільки це є сприятливим підґрунтям для здійснення розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, особливо в умовах збройної агресії та порушення територіальної цілісності України.

Наведене вище зумовлює необхідність у створенні єдиного національного інформаційно-культурного простору та його захисті від негативних впливів геополітичних чинників і процесів глобалізації.

Поряд з безпековим та соціокультурним, важливим є й економічний аспект розвитку української мови. Для ефективної конкуренції в умовах відкритості ринків, практично необмеженого доступу до товарів та послуг необхідно вирізнятися в процесі комунікації зі своїми цільовими аудиторіями. Українська мова, яка має сильні позиції у своїй державі, є тим маркером, який вирізняє Україну на світовій мапі для іноземців, а для українців – чи не найпростішим, але разом з тим найдієвішим інструментом промоції себе і свого продукту в умовах глобального ринку.

Зважаючи на те, що Стратегія охоплює період до 2030 року, вона спрямована на формування розвиненого і функціонального мовного середовища та культурного простору, у якому житиме й розвиватиметься покоління нинішніх школярів.

Дослідники теорії поколінь вважають, що представники цього покоління значно перевищуватимуть нинішнє покоління за рівнем інтелекту, вони шукатимуть інформацію виходячи з власних потреб, піддаватимуть її критичному аналізу; приєднуюватимуться не до структур чи організацій, а до способу життя й мислення; активно обговорюватимуть ідеї та етапи реалізації

проектів перед їх втіленням у життя; знання й навички набуватимуть і розвиватимуть за посередництвом неформальних горизонтальних зв'язків та способів отримання інформації, а не в рамках офіційних інституцій. Тому необхідно створити всі умови для продуктивної комунікації та взаємодії представників цього покоління українців між собою як запоруки їх ефективного особистісного і професійного розвитку.

Водночас варто пам'ятати, що мова – це не просто засіб комунікації, а важлива складова для формування особистості, її самоідентифікації, національної свідомості.

II. Аналіз мовної ситуації

Згідно з висновками експертів ЮНЕСКО, до головних факторів успішного функціонування мов сьогодні належать:

абсолютна кількість мовців (так званий комунікативний потенціал мови);

відношення кількості носіїв мови до загальної кількості населення;

мовна спадкоємність поколінь (демографічний потенціал мови);

ставлення спільноти до власної мови;

зміни у сферах використання мови;

державна та інституційна підтримка мови, мовна політика, зокрема офіційний статус та використання мови в країні;

тип і якість документації (писемних джерел і ресурсів мови, її графічної фіксації);

відповідність мови новим сферам життєдіяльності соціуму та його інформаційному середовищу;

наявність матеріалів для навчання мови та розвитку грамотності.

Розвиток української мови відбувався переважно в несприятливих умовах. Агресивна антиукраїнська політика, яка впроваджувалася на території сучасної України впродовж століть, а в ХХ столітті за посередництвом комуністичного режиму сягнула свого апогею, не могла не вплинути на мовну ситуацію та використання української мови. Так, під час перепису населення 1939 року 88% українців називали рідною мовою українську, а у 1979 році таких було лише 66%. Останній перепис населення, який відбувся вже у незалежній Україні у 2001 році, показав, що 68% наших громадян вважають рідною українську мову, а 30% – російську.

Така політика призвела до того, що українська мова була практично витіснена з мовно-інформаційного простору міст, засобів масової інформації, сфери обслуговування, асоціювалася з неперестигністю та безперспективністю, що активно використовувалося для штучного поділу українського суспільства.

Результати дослідження, яке провела наприкінці 2017 року Соціологічна

група «Рейтинг», засвідчили, що виключно українською мовою вдома спілкується лише 47% громадян, у той час, як виключно російською – 24%, а обома мовами – 29%.

Згідно з результатами загальнонаціонального соціологічного опитування, проведеного Центром Разумкова у листопаді 2016 року, 69% громадян вважають рідною мовою українську, 27% – російську, 2% – іншу мову. При цьому вдома переважно українською мовою розмовляють 55% респондентів, переважно російською – 41% опитаних, іншою мовою – 1% опитаних. Зазначене свідчить про суперечливість мовної ідентичності та мовних практик.

Потребу в покращенні свого рівня володіння українською мовою відчувають 22% респондентів, при цьому таку потребу відчувають практично однаковою мірою україномовні та російськомовні громадяни – 22% та 21% відповідно.

Відповідаючи на питання щодо вибору можливостей для покращення рівня володіння українською мовою, ті респонденти, які відчувають таку потребу, обрали: безкоштовні курси для дорослих у позаробочий час – 35%, безкоштовні курси за місцем роботи, навчання – 33%, безкоштовні Інтернет-курси (дистанційне навчання) – 31%, безкоштовні тренінгові Інтернет-програми, програми для самостійного вдосконалення володіння українською мовою – 27%. Не скористалися б нічим із запропонованого 9%.

Щодо причин володіння значної частки громадян державною мовою на низькому рівні респонденти відповіли, зокрема: держава не створила належних умов для вивчення державної мови громадянами, які не мали можливості вивчити її під час здобуття освіти – 30%, значна частина інформації надходить до громадян іншими мовами – 23%, українська система освіти не забезпечує вивчення державної мови всіма учнями і студентами на однаково високому рівні – 20%.

За результатами аналітичного огляду «Становище української мови в Україні в 2017 році», оприлюдненого рухом «Простір свободи», наприклад, частка газет українською мовою становить 32%, а російською – 62%. Серед інших друкованих періодичних видань – 27% та 65% відповідно.

Схожа ситуація і в ефірах українських телеканалів. У прайм-таймі семи найрейтинговіших телеканалів українська мова звучить 39% часу, російська – 32%, а 29% – це двомовні ефіри, під час яких, переважно, домінує російська мова. Таким чином, де-факто, у 61% ефірного часу домінує іноземна мова (російська).

Натомість у сферах, де держава застосувала регуляторні механізми, зріс рівень поширення культурного продукту українською мовою. На радіостанціях упродовж двох років (з 2015 по 2017) завдяки встановленню вимог щодо обов'язкової частки пісень українською мовою в ефірі їх частка зросла майже вдвічі – з 18% (які транслювалися переважно в нічний час) до 35% (рівномірна трансляція впродовж дня). Завдяки цьому заявили про себе та завоювали аудиторію чимало гуртів та виконавців, які виконують пісні українською мовою.

Таким чином, побоювання керівників радіостанцій щодо негативного впливу від встановлення обов'язкової частки пісень українською мовою на радіо, оскільки начебто відсутній якісний контент українською мовою, не справдилися. Так само не справдилися й побоювання щодо зниження аудиторії та фінансових показників.

Використання української мови в інформаційному просторі віддзеркалює загальну мовну ситуацію в державі.

Найголовнішими проблемами, які потребують вирішення, є:

відсутність у частини українського суспільства самоідентифікації з Україною;

відсутність цілісного українського мовно-культурного простору, що пов'язано, зокрема, з неналежним інституційним, фінансовим та кадровим забезпеченням реалізації державної мовної політики;

на ринку культурних товарів і послуг України досі домінує іноземний (передусім російськомовний) культурний продукт, водночас слабкою залишається підтримка національного книговидання, преси (зокрема, літературно-мистецьких, культурологічних часописів, науково-технічних журналів), недостатньо поповнюються фонди бібліотек виданнями українською мовою;

відсутність комплексного нормативного регулювання сфери державної мовної політики, зокрема:

- відсутні чіткі законодавчі вимоги щодо обов'язкового застосування державної мови в багатьох сферах суспільного життя, що часто призводить до порушення прав україномовного населення;
- відсутні державні стандарти для визначення рівня володіння українською мовою, а наявні критерії є оціночними та суб'єктивними, і, як наслідок, корупціогенними;

у свідомості значної кількості громадян зберігаються негативні стереотипи щодо статусу й місця української мови в суспільному, культурному житті;

штучна заполітизованість та емоційна перевантаженість питання функціонування української мови в Україні, внаслідок чого мова використовується як інструмент політичної боротьби та є предметом маніпуляцій;

ознаки дискримінації громадян на значній частині території України, де вони позбавлені або обмежені в отриманні послуг та контенту українською мовою;

відсутність усталеної фахової української термінології та належної словникової бази в багатьох сферах;

відсутня необхідна кількість якісних підручників, посібників, енциклопедій, словників, довідникової та іншої навчальної й наукової літератури

українською мовою;

втрата мовної ідентичності населення при переїзді у великі міста й асиміляція їх у російськомовному середовищі;

низький рівень володіння державною мовою серед представників національних меншин, що не дозволяє їм належно реалізовувати свої права та інтегруватися в українське суспільство;

недостатній рівень задоволення національно-культурних та мовних потреб українців, які проживають за кордоном.

Крім того, в усі сфери життя все активніше входять цифрові технології, відбувається так звана діджиталізація, яка надалі лише набиратиме обертів та масштабів. Тому особливого значення набуває розширення застосування української мови задля можливості повноцінно використовувати новітні технології, отримувати й надавати товари та послуги, черпати інформацію завдяки їм.

III. Мета, цілі та завдання

Мета Стратегії – утвердження державної мови на всій території України в усіх сферах суспільного життя забезпечує єднання українського суспільства та зміцнення його української ідентичності.

Стратегічна ціль 1. Населення України та українці за кордоном володіють українською мовою

Операційна ціль 1.1. Випускники закладів освіти вільно володіють українською мовою

Завдання:

забезпечення неухильного дотримання закладами освіти законодавства України в частині провадження освітнього процесу українською мовою на всіх рівнях здобуття освіти;

забезпечення закладів освіти підручниками та посібниками, іншою навчальною, пізнавальною й художньою літературою українською мовою;

підвищення рівня володіння українською мовою педагогічних та науково-педагогічних працівників задля покращення якості викладання предметів та дисциплін в усіх закладах освіти.

Операційна ціль 1.2. Державою створено можливості для вивчення української мови

Завдання:

забезпечення можливості вивчення української мови шляхом проведення курсів та через онлайн платформи, мобільні застосунки та інші форми дистанційного навчання;

видання навчально-методичних матеріалів, словників з української мови в друкованому та електронному форматах, забезпечення онлайн доступу до них;

встановлення вимоги щодо володіння українською мовою на визначеному рівні при отриманні громадянства України;

внесення змін у законодавство з метою посилення інтеграційних процесів національних меншин в українське суспільство, у тому числі забезпечення належних умов для вивчення української мови та рівних можливостей для всіх громадян.

Операційна ціль 1.3. Українці за кордоном мають доступ до вивчення української мови

Завдання:

захист прав закордонних українців як національних меншин, зокрема, права на навчання українською мовою та її вивчення в закладах освіти країн їх проживання;

запровадження вивчення української мови та оцінювання рівнів володіння нею за сприяння закордонних дипломатичних установ України;

підтримка громадських ініціатив, спрямованих на популяризацію та вивчення української мови за кордоном;

задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за кордоном.

Операційна ціль 1.4. Діють державні стандарти української мови

Завдання:

забезпечення моніторингу розвитку української мови;

врегулювання й модернізація норм українського правопису;

напрацювання й затвердження стандартів української термінології в різних сферах;

оновлення та укладення словників з української мови, у тому числі перекладних;

забезпечення дотримання уніфікованих стандартів транслітерації з іноземних мов на українську і навпаки в усіх сферах;

впровадження державних стандартів володіння українською мовою.

Стратегічна ціль 2. Населення України використовує державну мову в усіх сферах суспільного життя

Операційна ціль 2.1. Населення України вмотивоване використовувати державну мову

Завдання:

проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній серед населення

щодо важливості й актуальності вивчення та використання української мови в повсякденному житті, публічній та приватній сферах;

формування сприйняття української мови серед населення України як елемента національної безпеки;

нейтралізація загроз, які виникають внаслідок інформаційно-психологічної війни, приниження українського походження, мови й культури, фальшування української історії тощо;

розширення сфери застосування української мови дітьми та молоддю як невід'ємного елемента національно-патріотичного виховання;

проведення комплексу всеукраїнських та регіональних заходів, спрямованих на підтримку й популяризацію української мови;

сприяння громадським ініціативам щодо поширення й популяризації української мови та їх підтримка;

забезпечення застосування державної мови в діяльності військових формувань;

промоція української мови в офіційних структурах Європейського Союзу в рамках інтеграції України до європейського простору;

популяризація національного культурного продукту, виконаного українською мовою, за кордоном.

Операційна ціль 2.2. Усі послуги, інформація про товари та їх інформаційне наповнення надаються державною мовою

Завдання:

законодавче врегулювання обов'язкового використання державної мови в сфері надання послуг, маркування товарів та їх інформаційного наповнення;

удосконалення механізму захисту мовних прав споживачів;

забезпечення інформування надавачів та споживачів послуг щодо нормативного врегулювання використання державної мови у відповідних сферах;

забезпечення застосування державної мови державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування під час виконання своїх посадових обов'язків;

запровадження інституту відповідальності за правопорушення у сфері використання державної мови, забезпечення його дієвості та інституційної спроможності;

забезпечення моніторингу, збору статистичних даних щодо правопорушень у мовній сфері та відкритого доступу до них.

Стратегічна ціль 3. Сформовано цілісний україномовний інформаційно-культурний простір

Операційна ціль 3.1. Якісний україномовний продукт формує цілісний інформаційно-культурний простір

Завдання:

надання підтримки та створення умов для виробництва, поширення, збереження культурного продукту, виконаного українською мовою, підвищення рівня його споживання;

збільшення обсягів закупівлі та фінансування дитячих і молодіжних друкованих видань українською мовою за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, забезпечення цими виданнями закладів освіти, бібліотек;

розвиток перекладацької діяльності з української та на українську мову.

Операційна ціль 3.2. Державна мова домінує в інформаційному середовищі

Завдання:

створення ефективного нормативно-правового та фінансового забезпечення сфери державної мовної політики, яке врегулювало б використання державної мови в публічних сферах, зокрема, в освіті, культурі, охороні здоров'я, спорті, науковій та науково-технічній діяльності, електронних інформаційних системах, інформаційній та медіа сфері, у рекламі, кінематографії, книговидаванні, під час проведення публічних заходів, а також у діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємств, установ та організацій, правоохоронних органів, військових формувань України;

збільшення до 80% частки використання української мови в телерадіоєфірі;

покращення якості української мови у вітчизняному телерадіоєфірі;

збільшення кількості пізнавально-освітніх програм для дітей на радіо та телебаченні українською мовою;

забезпечення стабільної трансляції українських радіо- та телеканалів на тимчасово окуповану територію України (Автономна Республіка Крим, м. Севастополь) та окремі території Донецької та Луганської областей, де органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження;

забезпечення наявності українських інформаційних та інших телеканалів у готелях та інших засобах розміщення країн, які громадяни України найчастіше відвідують з метою туризму;

збільшення обсягу та поширення в мережі Інтернет інформаційно-довідкового контенту українською мовою;

забезпечення подання інформації українською мовою на об'єктах інформаційно-орієнтаційної системи населених пунктів і територій (вуличні вказівники, адресні покажчики, дорожні знаки, інформаційні табло тощо).

IV. Очікувані результати

Результатом реалізації Стратегії у 2030 році стане формування комфортного та функціонального україномовного середовища на всій території України для всього її населення, підвищення престижу й авторитетності державної мови, створення умов для задоволення мовних потреб українців за кордоном.

Очікується досягнення таких результатів:

українська мова домінує в усіх сферах суспільного життя на всій території України, зокрема, у засобах масової інформації;

частка громадян України, у тому числі дітей, які виключно або переважно використовують українську мову в побуті, за результатами соціологічних опитувань, становить не менше 75%;

не менше 80% громадян України називають рідною мовою українську за результатами перепису населення;

у всіх закладах освіти освітній процес здійснюється державною мовою;

прийнято нормативні акти, які регулюють використання державної мови в публічних сферах суспільного життя, запроваджують механізми контролю за дотриманням мовного законодавства та відповідальності за його порушення;

дотримуються права громадян на отримання обслуговування державною мовою;

у діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, правоохоронних органів, військових формувань, державних та комунальних підприємств, установ та організацій України забезпечено 100% використання державної мови;

теоретичний і практичний аспекти функціонування української мови відповідають сучасним вимогам;

створено умови для задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за кордоном, зокрема, права на навчання українською мовою та її вивчення, реалізації культурно-освітніх та інформаційних потреб.

V. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії

Заходи з реалізації цієї Стратегії будуть здійснюватися протягом 2019-2030 років за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством, у тому числі міжнародної фінансової допомоги.

Обсяг видатків, необхідних для реалізації цієї Стратегії, буде розраховуватися під час підготовки планів заходів з її реалізації, державних, регіональних, місцевих, а також цільових програм на основі попередніх оціночних та прогнозних даних.

VI. Етапи та оцінка стану реалізації Стратегії

Реалізація цієї Стратегії здійснюватиметься у три етапи відповідно до планів заходів із зазначенням органів, відповідальних за здійснення конкретних заходів, показників і строків їх виконання, обсягу фінансових ресурсів.

На I етапі (2019-2020 роки) визначаються такі пріоритетні напрями реалізації Стратегії:

- створення комплексного нормативно-правового регулювання у сфері державної мовної політики як основи для досягнення мети Стратегії;
- вивчення поточного стану мовної сфери.

Наявні на сьогодні результати досліджень мовної ситуації не дають можливості для її об'єктивного комплексного оцінювання. У зв'язку з цим передбачається проведення соціологічних досліджень, результати яких мають визначити кількісні та якісні показники, які дозволять зафіксувати роль та місце державної мови в житті населення України, його потреби та очікування в цій сфері.

Важлива роль на цьому етапі відводиться Всеукраїнському перепису населення, проведення якого заплановане на 2020 рік. За його результатами передбачається отримати найбільш повні дані щодо мовних ознак населення країни.

На II етапі (2021-2025 роки), з урахуванням результатів I етапу, пріоритетними напрямами реалізації Стратегії стануть збільшення комунікативного й демографічного потенціалу державної мови, формування цілісного україномовного інформаційно-культурного простору шляхом виконання завдань, спрямованих на досягнення таких операційних цілей:

- випускники закладів освіти вільно володіють українською мовою;
- державою створено можливості для вивчення української мови;
- українці за кордоном мають доступ до вивчення української мови;
- діють державні стандарти української мови;
- населення України вмотивоване використовувати державну мову;
- усі послуги, інформація про товари та їх інформаційне наповнення надаються державною мовою;
- якісний україномовний продукт формує цілісний інформаційно-культурний простір;
- державна мова домінує в інформаційному середовищі.

На III етапі (2026-2030 роки) визначаються такі пріоритетні напрями реалізації Стратегії:

- підвищення загальної мовної культури населення;
- розвиток і поглиблення процесів, реалізація яких розпочалася на

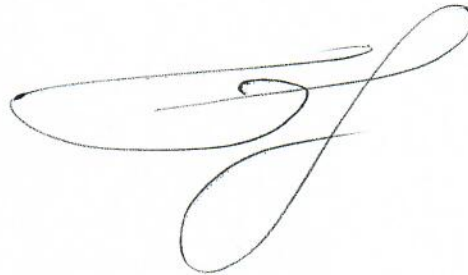
попередніх етапах.

На початку цього етапу передбачається здійснення детального аналізу ефективності та результативності заходів, проведених на попередніх етапах, їх коригування або зміна (за потреби).

Упродовж всіх етапів реалізації Стратегії проводитимуться інформаційно-роз'яснювальні кампанії серед населення щодо важливості використання української мови в повсякденному житті, публічній та приватній сферах, актуальності її вивчення та використання, а також реалізовуватимуться завдання, спрямовані на зміцнення української ідентичності серед українців, які проживають за кордоном.

Стан виконання завдань буде оцінюватися щороку в рамках проведення щорічного моніторингу реалізації Стратегії. За результатами такого оцінювання завдання та показники їх виконання можуть бути переглянуті.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про схвалення Стратегії популяризації державної мови
до 2030 року «Сильна мова – успішна держава»

Мета: розширення сфери застосування державної мови,
визначення підходів до формування єдиного мовно-інформаційного простору

1. Підстава розроблення проекту акта

Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії популяризації державної мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» (далі – проект розпорядження) розроблено на виконання пункту 427 Плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 року № 244-р.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Функціонування української мови як єдиної державної в Україні на сьогоднішній день не відповідає цьому статусу. Її позиції потребують посилення практично у всіх сферах суспільного життя.

Найголовнішими проблемами, які потребують вирішення є:

відсутність самоідентифікації з Україною у частини українського суспільства;

відсутність цілісного українського мовно-культурного простору;

відсутність повноцінної нормативної бази, яка б регулювала відповідну сферу суспільних відносин;

у свідомості значної кількості громадян зберігаються негативні стереотипи щодо статусу і місця української мови у суспільному, культурному житті;

втрата мовної ідентичності населення при переїзді у великі міста й асиміляція їх у російськомовному середовищі;

штучна заполітизованість та емоційна перевантаженість питання функціонування української мови в Україні, внаслідок чого мова використовується як інструмент політичної боротьби та є предметом маніпуляцій;

низький рівень володіння державною мовою серед представників національних меншин, що не дозволяє їм належно реалізовувати свої права та інтегруватися в українське суспільство;

недостатній рівень задоволення національно-культурних та мовних потреб українців, які проживають за кордоном.

3. Суть проекту акта

Стратегія популяризації державної мови на період до 2030 року «Сильна мова – успішна держава» (далі – Стратегія) визначає мету, цілі та основні завдання, на виконання яких має бути спрямована реалізація державної мовної політики, та охоплює практично всі сфери суспільного життя.

Мета Стратегії – утвердження державної мови на всій території України в усіх сферах суспільного життя забезпечує єднання українського суспільства та зміцнення його української ідентичності.

Стратегічні цілі:

населення України та українці за кордоном володіють українською мовою; населення України використовує державну мову в усіх сферах суспільного життя;

сформовано цілісний україномовний інформаційно-культурний простір.

4. Правові аспекти

Правовою підставою для розроблення проекту розпорядження є Положення про Міністерство культури України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 03 вересня 2014 року № 495.

У цій сфері правового регулювання діє Конституція України, Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», Концепція державної мовної політики, схвалена Указом Президента України від 15 лютого 2010 року № 161/2010.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Обсяг видатків, необхідних для реалізації Стратегії, буде розраховуватися під час підготовки планів заходів з її реалізації.

6. Прогноз впливу

Стратегія визначає курс державної мовної політики на довгостроковий період. Прийняття розпорядження не матиме безпосереднього впливу на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави, розвиток регіонів, ринок праці, громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище. Такий вплив матимуть нормативно-правові акти, прийняті в рамках реалізації Стратегії.

7. Позиція заінтересованих сторін

Консультації із заінтересованими сторонами стосовно проекту розпорядження не проводилися.

Реалізація проекту розпорядження не матиме впливу на інтереси окремих верств (груп) населення, об'єднаних спільними інтересами, суб'єктів господарювання тощо.

Проект розпорядження необхідно надіслати до Асоціації міст України, Української асоціації районних та обласних рад та Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад для ознайомлення та отримання пропозицій від них.

Проект розпорядження не стосується соціально-трудової сфери та прав осіб з інвалідністю.

Проект розпорядження не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності та не підлягає погодженню Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

8. Громадське обговорення

Консультації з громадськістю стосовно проекту Стратегії проводилися з 02 по 17 липня 2018 року шляхом його розміщення на офіційному веб-сайті Мінкультури. В електронних консультаціях взяли участь 7 осіб, які подали до проекту Стратегії 113 зауважень та пропозицій. З них враховано – 49, відхилено – 42, пропозицій щодо положень, які вже були передбачені у проекті Стратегії, – 15. Ще 7 пропозицій стосуються планів заходів з реалізації Стратегії та будуть розглянуті при їх підготовці.

9. Позиція заінтересованих органів

Проект розпорядження необхідно погодити з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Міністерством фінансів України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством молоді та спорту України, Міністерством соціальної політики України, Міністерством інформаційної політики України, Міністерством з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, Міністерством закордонних справ України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством оборони України, Міністерством інфраструктури України, Міністерством охорони здоров'я України, Національним агентством України з питань державної служби, Державним комітетом телебачення і радіомовлення України, Державною службою України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, Національною академією наук України.

10. Правова експертиза

Проект розпорядження потребує проведення правової експертизи Міністерством юстиції України.

11. Запобігання дискримінації

У проекті розпорядження відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилася.

12. Запобігання корупції

У проекті розпорядження відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією. Громадська антикорупційна експертиза не проводилася.

13. Прогноз результатів

Прийняття розпорядження сприятиме зміцненню та утвердженню державної мови у всіх сферах суспільного життя, підвищенню її престижу й авторитетності, формуванню комфортного та функціонального україномовного середовища на всій території України для всього її населення, створенню умов для задоволення мовних потреб українців за кордоном.

Міністр культури України

Євген НИЩУК

« ____ » _____ 2018 року